

ANIMALE SĂLBATICE

PE CALE DE DISPARIȚIE

În umbra omului	6
Faună în schimbare	8
Instinct de vânătoare	10
Echilibru delicat	12
Regiuni sălbatice în pericol	16
Exploatarea mărilor	18
Specii invazive	20
Insule vulnerabile	24
Încălzirea globală	26
Viața în captivitate	28
 Zone protejate	 30
Parcul Național Yellowstone	32

Libris.ro
Respect pentru oamenii și câini

Marea Barieră de Corali	34
Parcul Național Madidi	36
Lacul Baikal	38
Delta Dunării	42

Animale în pericol	44
Europa	46
Africa	48
Asia	52
Australia	54
America de Nord	58
America de Sud	60
Oceane și coaste	62
Organizații de mediu	64

În umbra omului

Boul moscat este foarte bine adaptat climatului rece din tundra euroasiatică. În secolul al XIX-lea, acest animal era vânat în exces, dar în zilele noastre este amenințat de schimbările climatice.

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

Faună în schimbare

Somphotherium este un gen dispărut de mamifere cu colți care au cutreierat ținuturile mlăștinoase ale Eurasiei, Africii și Americii de Nord în perioada cuprinsă între 13,6 și 3,6 milioane de ani în urmă, dispărând din cauza schimbărilor climatice.

Ordinea naturală

În fiecare colțșor al planetei noastre trăiesc specii de plante și de viețuitoare de toate formele și mărimile. Această diversitate extraordinară a aspectului exterior al tuturor formelor de viață este rezultatul a 3,8 miliarde de ani de evoluție continuă, procesul fiind în plină desfășurare și astăzi. De-a lungul timpului, pe Pământ au apărut milioane de specii noi, însă numeroase dintre acestea au dispărut după mai mult sau mai puțin timp. Apariția noilor specii este influențată de schimbările care au loc în mediu și de abilitatea de adaptare a organismelor la aceste modificări. Continentele s-au deplasat de-a lungul a miliarde de ani, provocând schimbări majore de climă și de vegetație. Anumite specii de animale nu au reușit să se adapteze la răcirea sau la încălzirea climelor și au dispărut, aceasta fiind ordinea naturală a lucrurilor.

Insula marsupialelor

Rămășițele fosilizate reprezintă dovada că anumite viețuitoare au existat în urmă cu milioane de ani. Pe baza acestora, oamenii de știință pot stabili cum au evoluat diverse grupe de animale, inclusiv mamiferele. Dintre cele trei tipuri de mamifere (marsupiale, placentare și mamifere care se înmulțesc prin ouă), primele care au apărut au fost marsupialele, în urmă cu 125 de miliarde de ani pe vremea dinozaurilor. Speciile de marsupiale au devenit din ce în ce mai diverse, răspândindu-se pe toate continentele, însă din cauza deplasării bucăților de pământ, Australia s-a despărțit de celelalte meleaguri în urmă cu 30 de milioane de ani. Astfel, viețuitoarele sălbatice de pe acest continent au devenit izolate și au evoluat independent față de cele din alte colțuri ale lumii. Australia a devenit astfel insula marsupialelor, unde trăiesc canguri, diavoli tasmanieni și urșii koala.

Fiindcă urșii koala se hrănesc doar cu frunze de eucalipt, specia depinde de supraviețuirea acestor arbori.

Dodo a fost o pasăre nezburlătoare din familia porumbeilor. Aceasta a trăit în Insula Mauritius și a fost vânată pentru carne, ceea ce a dus la dispariția speciei în anul 1662.

Pierderea habitatului, încălzirea globală și poluarea aerului au fost principalele cauze care au dus la dispariția broastei aurii din Costa Rica în anul 1989.

Obținerea hranei

Ordinea naturală s-a modificat semnificativ odată cu apariția omului. La început, strămoșii noștri erau vânători-culegători și trăiau în comunități mici în mijlocul naturii, fără să provoace pagube iremediabile mediului înconjurător. Mai târziu însă, aceștia au renunțat la stilul de viață nomad și s-au stabilit în așezări omenesti, unde au început să cultive plante și să crească animale. Cu ajutorul agriculturii, au reușit să obțină hrană pentru foarte mulți oameni, iar creșterea populației a sporit nevoia de resurse. Astfel, au început să fie necesare din ce în ce mai multe terenuri pentru cultivarea plantelor și creșterea animalelor, ceea ce, de-a lungul timpului, a avut ca efect diminuarea sau dispariția completă a câmpiilor, a preriilor și a pădurilor, adică a habitatelor naturale ale multor vietuitoare. Din păcate, acest lucru s-a agravat în ultimele două secole.

Pădurile de stejari de stepă din Ungaria și pădurile virgine din România se numără printre ultimele habitate sălbatice din Europa.

A șasea extincție în masă

Până în prezent, oamenii de știință au identificat în istoria Pământului cinci evenimente de extincție în masă, toate acestea fiind provocate de evenimente naturale, cum ar fi prăbușirea meteoritilor, erupția vulcanică și schimbările climatice. Din cauza acestor evenimente au dispărut numeroase specii de plante și de vietuitoare într-un timp relativ scurt. Recent, s-a stabilit că cea de-a șasea extincție în masă se află în plină desfășurare și că evenimentul are o viteză de zece ori mai mare decât a celor precedente. Motivul? Nimeni altul decât omul. În acest ritm, este posibil ca până în anul 2100 să dispară definitiv peste o jumătate dintre speciile superioare de vietuitoare. În ultimii 500 de ani au dispărut 320 de specii de vertebrate de uscat, printre care se numără zebra quagga (în anul 1883), lupul marsupial (în anul 1936) și tigrul javaian (în anul 1974).

Instinct de vânatoare

Specia de țestoasă-stea din Madagascar este amenințată cu dispariția din cauza vânzărilor ilegale și a schimbărilor de mediu din habitatul său natural.

Omul în paradis

Omul vânează încă din cele mai vechi timpuri. Cu toate acestea, la început, făcea acest lucru doar ca să supraviețuiască. Se hrănea cu carnea animalelor, își făcea îmbrăcăminte din pielea lor și unelte din oase. Mai târziu însă, omul a început să vâneze și din alte motive. Anumitor din corpul animalelor li s-au atribuit proprietăți magice sau vindecătoare – de exemplu, oasele de tigru în estul Africii; altele erau folosite ca ornamente care indicau statutul unui vânător în comunitatea din care făcea parte. În plus, uciderea unui prădător periculos a devenit o dovadă de maturizare, așa cum arată trofee obținute la vânătoria de lei din estul Africii. Odată cu răspândirea armelor de foc, vânătoria a devenit o activitate periculoasă, care a dus la dispariția a numeroase specii, cum ar fi porumbelul pasager din America de Nord, leopardul de Zanzibar și vulpea *Dusicyon australis* din Insulele Falkland. Pentru prevenirea altor asemenea evenimente, vânatul speciilor amenințate cu dispariția este strict interzis în majoritatea țărilor.

Maimuța denumită mandril este vânată în multe zone pentru carne.

Oase, coarne și colți

În ciuda interzicerii vânătărilor, animalele protejate prin lege sunt încă ucise pentru blană, piele, coarne sau colți. Printre vietuitoarele amenințate cu dispariția se numără și rinocerul alb nordic, fiindcă pudra obținută prin mărunțirea coarnelor sale este considerată un afrodisiac, care se vinde la un preț foarte mare pe piața neagră. Ca să salveze aceste animale, experții le adorm cu tranchilizante și le taie coarnele, iar astfel rinocerii nu mai reprezintă interes pentru vânzători. În plus, aceste vietuitoare sunt păzite și monitorizate. Toate aceste metode au ajutat la protejarea rinocerilor albi sudici, dar din rudele lor nordice au mai rămas doar două femele (în martie 2019) care trăiesc acum în captivitate.

La începutul anilor 1970, în sălbăcie mai trăiau 500 de rinoceri albi nordici, dar astăzi nu mai trăiește niciunul. Din această specie au mai rămas numai câteva exemplare, acestea fiind păzite în Parcul Național Garamba.

Comerț ilegal

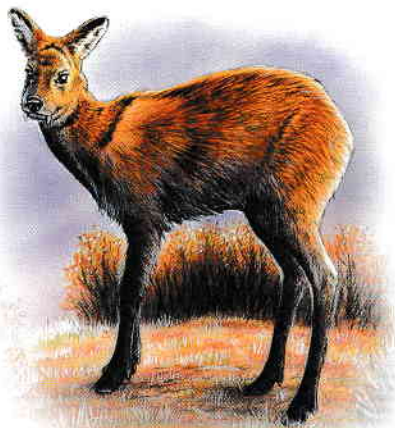
În țările foarte dezvoltate, pe piața neagră sunt foarte căutate ca animale de companie cimpanzeii, gorilele și urangutanii, pretul acestora fiind pe măsură. Vânătorii capturează puii acestor animale urmărind până la extenuare adulții care îi îngrijesc. Atunci, aceștia sunt ușor de împușcat, puii fiind prinși și vânduți. O altă specie amenințată din cauza comerțului ilegal este iguana verde, aceasta fiind foarte prețuită în America de Sud. Pe cuprinsul întregului continent există vânători specializați în prinderea iguanelor, care sunt apoi vândute ca animale de companie sau chiar ca hrană. Comerțul ilegal cu aceste animale continuă să înflorească, deoarece există clienți înstăriți dispuși să cumpere de la vânători care adesea nu au alte mijloace de întreținere.

Pasărea-rinocer cu două coarne preferă să își facă cuib în arbori bătrâni și înalți, fiind foarte afectată de defrișări.

Ornamente tribale

În timpul ritualului de găsire a unei soții, bărbații din triburile indigene din Noua Guinee poartă pe cap când dansează podoabe făcute din pene de pasărea paradisului. Această podoabă nupțială este transmisă din generație în generație, iar fiindcă vânătoarea este acum interzisă, din ce în ce mai puține păsări ajung victime ale acestei tradiții. Și pasărea-rinocer cu două coarne din sud-estul Asiei joacă un rol la fel de important în credința triburilor din acea regiune, fiind în pragul amenințării cu dispariția din cauza pierderii habitatului și nu numai. Bărbații din tribul Nishi aflat în nord-estul Indiei obișnuiau să își fixeze pe podoaba de pe cap creasta ciocului de pasăre-rinocer cu două coarne, însă experții de mediu din regiune au găsit o soluție: cu toate că vânarea acestei specii a fost interzisă, tribul a primit ciocuri de plastic cu care să-și orneze podoabele, acestea fiind identice celor originale.

Cervul moscat este o specie vânată pentru glanda sa parfumată, care se folosește ca ingredient în parfumuri și unguente.

Ursul negru asiatic reprezintă o specie vulnerabilă fiindcă din vezica sa biliară se obține un leac tradițional pentru afecțiuni ale ochilor și ale ficatului.

Cu toate că anumite țări permit extragerea bilei de urs, vânarea acestei specii în natură este strict interzisă.

Libris RO

Echilibru delicat

Respect pentru oameni și cărți

Legături importante

Fiecare specie are un rol important în habitatul din care face parte. De obicei, prădătorii se hrănesc cu animalele slăbite sau rănite, ceea ce contribuie atât la supraviețuirea celor mai puternici indivizi, cât și la reglarea numărului de animale de pradă. Pe de altă parte, de erbivore depinde menținerea vegetației care stă la baza oricărui lanț de hrănire, acesta putând fi format din sute de specii între care există mii de legături complexe. Cercetările ultimilor ani au demonstrat că nu toate speciile au același grad de importanță într-o comunitate vegetală sau animală. Cele esențiale au un rol critic în mediul lor înconjurător, iar dispariția lor ar pune în pericol și existența celorlalte specii. De exemplu, lilieci care consumă fructe polenizează și ajută la împrăștierea semințelor de abanos, mahon și alte specii de plante din insulele Oceanului Pacific, însă din cauza vânătorii excesive, aceștia nu își pot îndeplini rolul atât de important în reproducerea vegetală. Ca rezultat, plantele vor face din ce în ce mai puține fructe, dispărând treptat din aceste habitate.

Salvatorii nucilor braziliene

Nucile braziliene cresc în junglele din America de Sud și sunt considerate delicatese în întreaga lume. Din cauza reproducerii lor complexe, acestea nu pot fi crescute pe plantații, specia devenind acum vulnerabilă din cauza defrișărilor din regiune. Aceasta supraviețuiește însă datorită unor viețuitoare foarte importante. De exemplu, albinele mari *Eulaema mocsaryi* și *Eulaema meriana* sunt singurele care pot poleniza florile sale neobișnuite, fiind atrase de mirosul orhideelor care cresc pe arbore și care pot ajunge la o înălțime de 50 de metri. De mare ajutor este și o rozătoare denumită *agouti*, acesta fiind singurul animal care reușește să spargă coaja tare a acestor nuci ca să le mănânce. În timpul hrănirii, *agouti* culege mult mai multe nuci decât poate consuma, iar pe restul le îngroapă în sol pentru mai târziu. De multe ori se întâmplă însă să uite unde le ascunde, acestea încolțind după o vreme,

Agouti

Ploi acide

Arzând combustibili fosili, fabricile, centralele și autovehiculele eliberează în atmosferă mari cantități de compuși ai sulfului și azotului. Aceștia se întorc pe sol sub formă de ploi acide, care sunt periculoase din cauză că afectează natura – de exemplu, schimbând aciditatea apelor lacurilor și afectând astfel ieșirea din ouă a puilor de pește. Sau, dacă solul pădurilor devine mai acid, ciupercile mor și se eliberează aluminiu toxic, iar în acele sensibile ale pinilor nu mai are loc procesul de fotosinteză, arborii devenind din ce în ce mai slăbiți și, în scurt timp, urmând să piară.

În timp ce caută fructe, liliecii trec pe la aproximativ 186 de specii de plante în fiecare noapte, ajutând la răspândirea pe distanțe mari a semințelor acestora.

Specii esențiale din șes

Popândăul trăiește în centrul și în sud-estul Europei și reprezintă una dintre speciile esențiale ale șesurilor întinse datorită faptului că, atunci când își sapă vizuină, aruncă pământul la suprafață și creează astfel adevărate parcele pe care pot crește noi plante. Însă înainte ca acestea să încolțească, noile parcele care se încălzesc repede reprezintă locul ideal de stat la soare al viperelor de stepă, care folosesc vizuinile goale ale popândăilor ca adăpost de iernat. Acolo unde trăiesc multe astfel de rozătoare, acestea devin prada principală a unor specii vulnerabile, rare sau pe cale de dispariție: soimul dunărean, acvila de câmp și dihorul de stepă.

Popândăi

Libris

Respect pentru oameni și carti

Adăpostirea are o importanță vitală pentru pisica-manul. Această specie nu este capabilă să își scape singură un culcuș, așa că iernează în viziunile marmotelor siberiene.

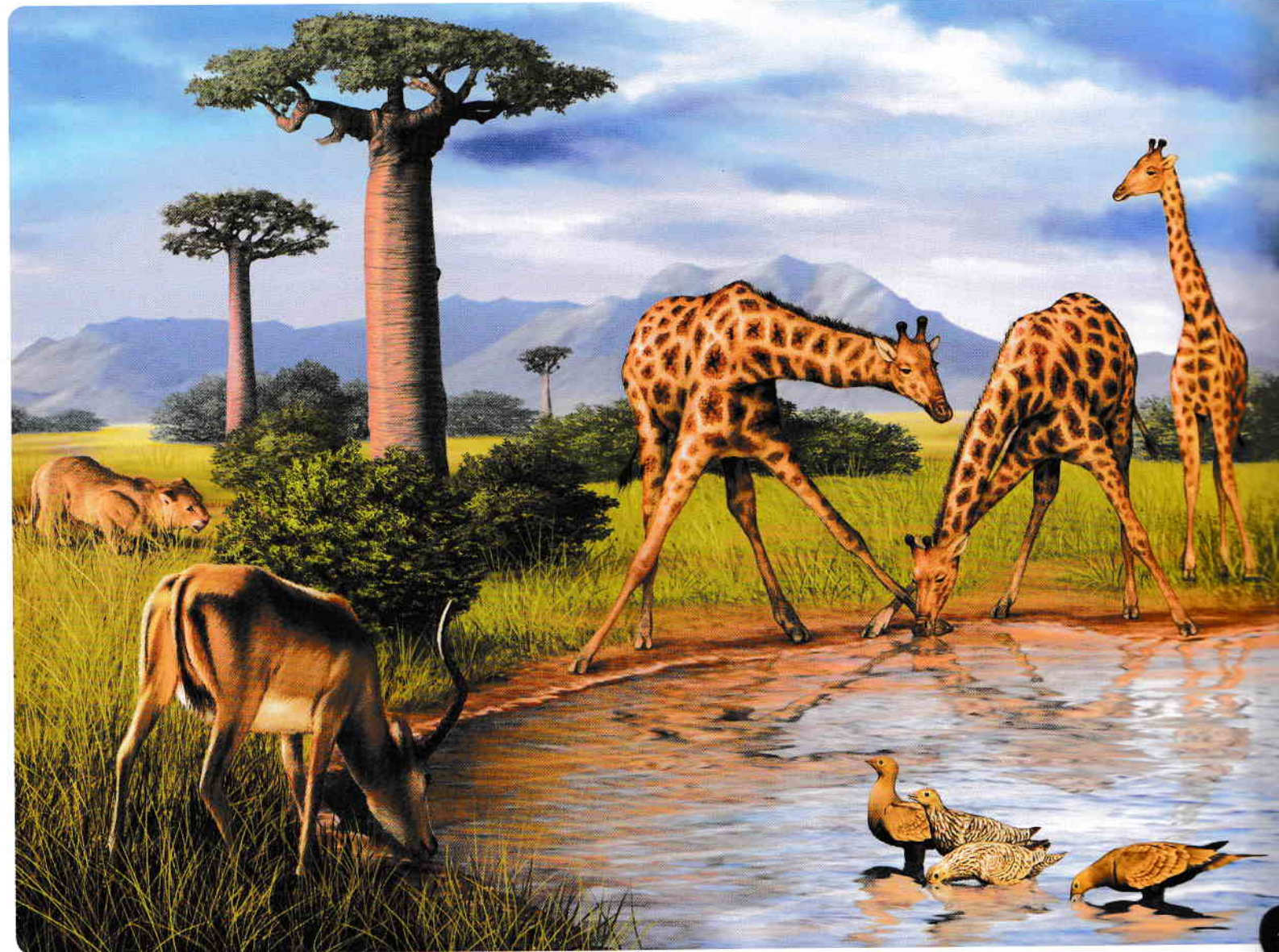
Când se hrănește cu fructe, tucanul le împrăștează semințele, ajutând astfel la menținerea diversității în pădurile tropicale.

Omidă fluturului denumit marele albastru se dezvoltă în cuibul furnicii *Myrmica sabuleti*, acolo unde se hrănește cu larvele acestei specii. În Marea Britanie, schimbările provocate în habitat au dus la apariția unor plante ierboase mai înalte, care au provocat dispariția speciei de furnică de care depindea și existența fluturului. Potrivit celor mai recente informații, aceasta a fost însă reintrodusă cu succes în habitat.

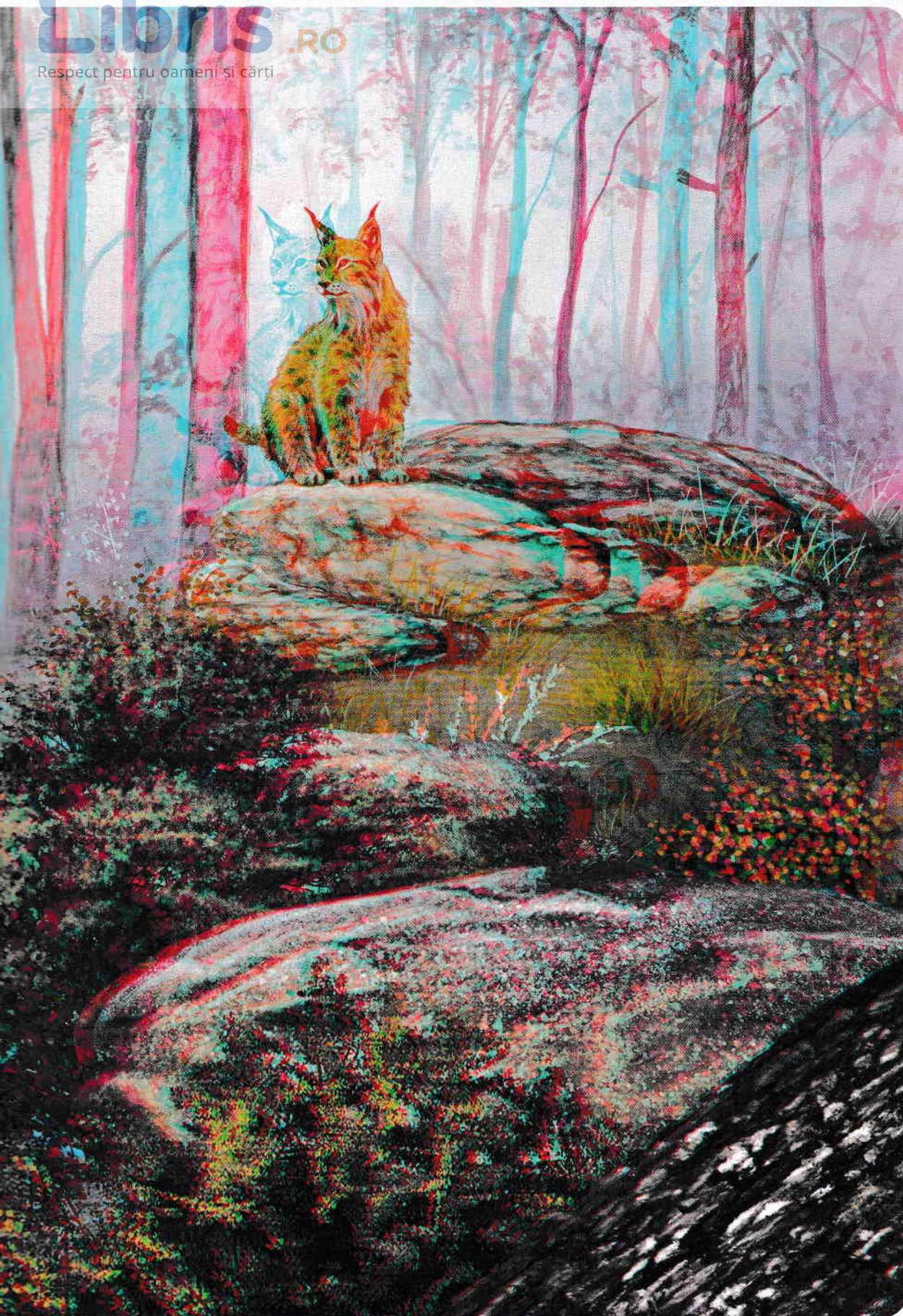

Numărul leilor depinde de cel al antilopelor. Cu toate că din aceste erbivore se pot hrăni mulți lei, aceștia au nevoie de cantități însemnate de carne, așa că, după o vreme, începe să scadă atât numărul antilopelor, cât și cel al leilor.

În umbra omului

Râsul se hrănește de bunăvoie cu orice găsește mai la îndemână, adică animalele cele mai des răspândite. De exemplu, atunci când sunt foarte multe căprioare, râsul vânează această specie, dar dacă numărul acestora scade, aceste feline vânează un animal mai ușor de găsit și de prins. În acea perioadă, numărul de căprioare crește și se refacă.